

GROENLINKS

SP

VVD

Politieke meetlat

Citaten uit de verkiezingsprogramma's omtrent
de IKC- ontwikkeling

30-1-2017

Partij voor
de Dieren

Inhoud

H1. Het verkiezingsprogramma van D66.....	2
1.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma.....	2
H2. Het verkiezingsprogramma van GroenLinks	4
2.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma.....	4
H3. Het verkiezingsprogramma van het CDA.....	6
3.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma.....	6
H4. Het verkiezingsprogramma van de VVD	7
4.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma.....	7
H5. Het verkiezingsprogramma van de SP	9
5.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma.....	9
H6. Het verkiezingsprogramma van de CU.....	10
6.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma.....	10
H7. Het verkiezingsprogramma van de PvdA.....	13
7.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma.....	13
H8. Het verkiezingsprogramma van de PvdD.....	15
8.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma.....	15
H9. Het verkiezingsprogramma van de SGP.....	16
9.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma.....	16
H10. Het verkiezingsprogramma van 50PLUS.....	17
10.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma.....	17
H11. Het verkiezingsprogramma van VNL.....	18
11.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma.....	18

H1. Het verkiezingsprogramma van D66

1.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma

Blz. 8

“Waar zet D66 zich de komende jaren voor in?”

Bestrijd tweedeling in de kern

Wij willen brede buurtscholen (kindcentra), waar ieder kind vanaf twee jaar gelijke kansen krijgt door uitstekend onderwijs met aandacht voor cultuur, sport, digitale vaardigheden en een gezond leven. Zo voorkomen wij achterstanden en koesteren wij elk talent;”

Blz. 11

“Hoofdstuk 1 Onderwijs als motor van groei en kansengelijkheid

Goed onderwijs is, naast het gezin waarin je opgroeit, de aanjager van kansen en de motor van persoonlijke groei en ontplooiing. Een leven lang. Door onderwijs vergroot je niet alleen je kennis en ontwikkel je taal-, reken- of vakman vaardigheden: onderwijs bereidt je ook voor op een leven in een samenleving waarin er oog is voor de ander en waar mensen in staat zijn zelf goede keuzes te maken. In een wereld die steeds sneller verandert, is goed onderwijs een leven lang nodig om mensen wendbaar en weerbaar te maken. Goed onderwijs is daarmee niet alleen in het belang van het individu, maar in het belang van ons allemaal. Niet je afkomst of religie, of de rijkdom, positie of opleiding van je ouders mogen bepalend zijn. Toegankelijkheid van goed onderwijs voor iedereen is een zaak van rechtvaardigheid. Talent en inzet zijn de enige factoren die het succes van het individu bepalen. Ongeacht je afkomst, kansen voor de toekomst.

Het huidige onderwijs is goed, maar onze ambities gaan verder. Vandaag is er te veel kansenongelijkheid, er zijn te weinig tweede kansen en de gemiddelde kwaliteit is niet hoog genoeg. Docenten krijgen onvoldoende de ruimte om te excelleren en er wordt te veel gedacht vanuit gemiddelden en niet vanuit de toegevoegde waarde voor elk kind – van achterblijver tot koploper. Gelukkig laten andere landen zoals Finland en Singapore zien dat er binnen één schoolgeneratie grote sprongen voorwaarts gemaakt kunnen worden.

D66 kiest daarom voor investeren in onderwijs. Onderwijs is een kansenmotor, maar ook een aanjager van vrij denken en gericht op brede ontplooiing en vorming.

We investeren in leraren, in kwaliteit, in brede scholen met daarbinnen vroeg- en voorschools onderwijs voor iedereen, in versimpeling van leergangen, in tweede kansen, in leven lang leren en in onderzoek; en dat alles met meer aandacht voor de leerling en minder bureaucratie.”

Blz. 11-12

“Door een goede basis gelijke startkansen

D66 wil een goede start voor elk kind. Door de manier waarop we de kinderopvang nu hebben georganiseerd ontstaan verschillen in vaardigheden tussen jonge kinderen uit uiteenlopende delen van de samenleving. Bijvoorbeeld op het gebied van taalbeheersing. D66 wil daarom dat alle kinderen vanaf twee jaar toegang krijgen tot kinderopvang: een brede basisvoorziening van hoge kwaliteit. Beginnend met vier dagdelen per week, ook voor kinderen van niet-werkende ouders. Kinderen met verschillende achtergronden groeien zo samen op. Dat voorkomt schotten en vergroot gelijke kansen. Tegelijkertijd wordt het voor ouders eenvoudiger om te werken.

Een goed voorbeeld hiervan is Sterrenschool Het Universum in Almere. Kinderen kunnen hier tussen 07.00 en 19.00 uur terecht voor opvang en school. Kinderopvang en naschoolse activiteiten sluiten naadloos op elkaar aan. Voor ouders heeft de school flexwerkplekken, zodat ze desgewenst even

kunnen werken op school om bijvoorbeeld de files naar hun werk te vermijden.

De huidige versnipperde vroeg- en voorschoolse educatie voorzieningen worden in de nieuwe voorziening met elkaar verbonden. We werken toe naar een situatie waarin vroeg- en voorschools onderwijs samenwerkt met een basisschool en welzijnsinstanties, zodat kinderen tot twaalf jaar op één plek terecht kunnen en het onderwijs op elkaar aansluit en afgestemd wordt in zogenaamde doorlopende leerlijnen.

We versimpelen de bestaande, versnipperde financieringsstromen om dit mogelijk te maken, waarbij niemand meer gaat betalen.”

Blz. 13

“Brede buurtschool (kindcentra) voor iedereen

D66 wil dat basisscholen meer bieden dan alleen onderwijs. Een brede buurtschool (kindcentrum) is een school waar alle kinderen van twee tot twaalf jaar terecht kunnen. Op een brede buurtschool ontwikkelen kinderen zich op het gebied van sport, cultuur, creativiteit, techniek en maken kennis met natuur en duurzaamheid. Naschoolse opvang en overblijven zijn altijd mogelijk. Deze school biedt een integraal dagarrangement waarin ook aandacht is voor een gezonde leefstijl, bijvoorbeeld met een derde uur gym. Dat wil niet zeggen dat scholen al deze activiteiten overnemen van de verenigingen die ze nu aanbieden. Maar wel dat we via scholen zorgen dat alle kinderen deel kunnen nemen aan dergelijke activiteiten. In Den Haag zijn er inmiddels mooie en inspirerende initiatieven tot brede buurtscholen van de grond gekomen. D66 wil deze brede voorziening overal gerealiseerd zien, financiële middelen ter beschikking stellen en zorgen voor harmonisering van regelgeving en het opheffen van barrières in bijvoorbeeld budgettering, inrichtingseisen en de manier waarop kwaliteit getoetst wordt. Aan het eind van de komende kabinetsperiode (in 2021) moet elk kind voor een brede buurtschool kunnen kiezen.”

Blz. 58

“Toegankelijke kinderopvang

Kinderopvang is niet alleen een belangrijke voorziening die kinderen kansen biedt. Kinderopvang is ook cruciaal voor ouders die willen werken. D66 wil een ruim en hoogwaardig aanbod van kinderopvangvoorzieningen. De brede buurtschool gaat aan kinderen vanaf twee jaar vroeg- en voorschoolse educatie bieden. Zo zorgen we voor een goede start voor elk kind, beginnend met vier dagdelen vroeg- en voorschoolse educatie, met een eigen bijdrage voor ouders die dat kunnen betalen en die nu over het algemeen vergelijkbare bedragen uitgeven aan kinderopvang. Voor de kinderopvang willen we dat de overheid stuurt op onze wensen – veiligheid, toegang tot taal, pedagogische kwaliteit – en minder op hoe dat tot stand komt. Daarbij willen we minder, maar vooral simpelere regels en meer ruimte voor initiatief van ouders. We vereenvoudigen de huidige versnipperde financiering van de opvang.”

H2. Het verkiezingsprogramma van GroenLinks

2.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma

Blz. 20

“3. Kansrijk Onderwijs

Het onderwijs wordt gedomineerd door het economisme. Vanaf jonge leeftijd worden kinderen opgeleid tot producten voor de arbeidsmarkt. De vroege selectie begrenst de kansen van kinderen. Afkomst bepaalt welke opleiding zij volgen. Er gaat iets grondig fout als talenten van jongeren worden verspild en zij hun dromen niet kunnen najagen.

Daar mogen wij als samenleving geen genoeg mee nemen. Onderwijs moet ongelijkheid verkleinen, niet vergroten. GroenLinks wil kansrijk onderwijs met scholen waarin kinderen opgroeien tot zelfbewuste en nieuwsgierige volwassenen die vol zelfvertrouwen hun weg vinden in de moderne samenleving. Ieder kind is anders en ontwikkelt zich anders. Jonge mensen moeten op ieder schoolniveau, van vmbo tot vwo, van mbo tot universiteit, het beste uit zichzelf kunnen halen. We willen inclusieve scholen waar leerlingen hun eigen ontwikkeltempo kunnen volgen, waar ze leeftijdsgenoten met verschillende achtergronden ontmoeten en waar leraren trots kunnen zijn op hun vak. GroenLinks wil dat ons onderwijs kinderen de kennis en vaardigheden geeft die aansluiten bij de 21^e eeuw. Laatbloeiers krijgen een tweede, derde, en als het nodig is, een vierde kans.”

Blz. 22

“We geven elk kind een gelijke basis

Het huidige financieringssysteem voor de kinderopvang vergroot de kansenongelijkheid. Dat moet beter. GroenLinks wil een ontwikkelrecht voor elk kind. Kinderopvang wordt weer een publieke voorziening en gratis toegankelijk voor alle jonge kinderen. Dat is goed voor hun brede ontwikkeling en voorkomt achterstanden. De basisschool en de buitenschoolse opvang worden bij voorkeur georganiseerd in een brede school. Op deze brede scholen krijgen kinderen niet alleen les, maar is ook ruimte voor spelen, sport, natuur en cultuur. We stimuleren de samenwerking van de kinderopvang, peuterspeelzaal, voorschoolse educatie en de brede school op één plek in kindcentra. Ouders hoeven kinderen niet steeds van de ene naar de andere plek te brengen. Keuzevrijheid voor ouders in het schooltype blijft gewaarborgd.”

Blz. 27

“We geven elk kind een gelijke basis

Elk kind moet de ruimte krijgen om zich te ontwikkelen. Alle kinderen tussen zes maanden en vier jaar krijgen recht op drie dagen kinderopvang per week. De kwaliteit van de kinderopvang gaat omhoog door meer aandacht te besteden aan de ontwikkeling van kinderen en aan de pedagogische vaardigheden van medewerkers. Kinderopvangcentra hebben geen winstoogmerk.

Toevoeging naar aanleiding van motie:

“Om gedurende de dag formeel leren te kunnen afwisselen met sport, cultuur en andere vormen van informeel leren is het nodig dat kinderen vanaf 4 jaar een toegangsrecht hebben tot wat nu buitenschoolse opvang heet. Daarmee kunnen kinderen namelijk aan het brede programma deelnemen dat deze kindvoorzieningen aanbieden en hun talenten over de volle breedte ontwikkelen. Dit toegangsrecht zal op termijn tien tot twaalf uur omvatten.”

“Het onderwijs, de kinderopvang, peuterspeelzalen en voor- en vroegschoolse educatie worden in het algemene gestimuleerd om hechter samen te werken. In het bijzonder worden zij wettelijk en financieel gestimuleerd brede voorzieningen te ontwikkelen, zoals kindcentra. Kinderen kunnen gedurende de hele dag formele en informele programma’s volgen met ruimte voor sport, spel, cultuur en natuur. Bij de fysieke inrichting van deze brede scholen en centra wordt rekening gehouden met de mogelijkheid dat er ook warme maaltijden geserveerd kunnen worden.”

Blz. 32

“We leven niet alleen om te werken

‘Wat doe je?’ Het is de eerste vraag die je krijgt. We vragen elkaar niet ‘wie ben je?’ Dit geeft aan hoe belangrijk betaald werk is in onze samenleving. Werk is belangrijk, maar het leven is meer. Het leven is ook familie, vrienden, zelfontplooiing en zelf vorm geven aan de samenleving. Miljoenen mensen geven mantelzorg en doen vrijwilligerswerk. Dat is de samenleving. GroenLinks waardeert andere vormen van werk dan alleen een betaalde baan. Als je geen baan hebt, heb je recht op bijstand op basis van vertrouwen, zonder tegenprestatie, zonder kleinerende regeltjes. Je wordt niet vernederd, maar gestimuleerd om mee te doen. Daar heb je zelf zeggenschap in. Voor iedereen geldt dat grip op het eigen leven belangrijk is. GroenLinks zorgt voor de voorwaarden om zorg, gezin, werk en vrije tijd te combineren: recht op flexibel en thuis werken, in deeltijd werken, gratis kinderopvang, betaald ouderschapsverlof en uitbreiding van het kraamverlof voor vaders en meemoeders. Zo kunnen mannen en vrouwen werk en zorg gelijk verdelen. Dat is de moderne samenleving.”

Blz. 36-37

“Ouders kunnen na de geboorte van hun kindje de eerste zes maanden thuis voor de baby zorgen. Daarna kan elk kind gratis naar de kinderopvang. We passen daarom een aantal regelingen aan. Het kraamverlof voor vaders en meemoeders gaat van twee dagen naar twee weken. Elke werknemer krijgt twee maanden betaald ouderschapsverlof, bovenop het bestaande ouderschapsverlof. Zo kunnen twee ouders elk een periode thuis zijn en samen het eerste half jaar de zorg voor hun kind delen.

Kinderopvang wordt een basisvoorziening: ieder kind tussen zes maanden en vier jaar heeft recht op drie dagen gratis opvang per week. Voor alleenstaande ouders geldt dit recht op kinderopvang vanaf het moment dat het kind drie maanden oud is.”

H3. Het verkiezingsprogramma van het CDA

3.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma

Blz. 20

“3.1.3 – Langer ouderschapsverlof, voor moeders én vaders.

Nederland kent het kortste vaderschapsverlof van heel Europa. Wij vinden ouderschapsverlof belangrijk om kinderen een stabiel begin te geven en de betrokkenheid van vaders bij de opvoeding te vergroten. Ook biedt langer vaderschapsverlof de moeders meer mogelijkheden om na hun verlof weer aan de slag te gaan. Daarom geven wij kersverse ouders samen drie maanden extra verlof na de geboorte van hun kind.”

Blz. 20

“3.1.4 – Tijd voor elkaar: meer flexibiliteit voor jonge gezinnen

In deze hectische tijd vragen we veel van jonge ouders. De combinatie van de zorg voor een gezin met een baan is vaak zwaar. De risico's van uitval of een burn-out liggen op de loer, zeker als er bijvoorbeeld ook nog de zorg voor een hulpbehoevende ouder bij komt of een van de kinderen extra aandacht of begeleiding nodig heeft.

Daarom willen wij jonge gezinnen in het spitsuur van het leven helpen door meer mogelijkheden voor flexibel verlof en flexibele werktijden.

We willen ook meer maatwerk in de buiten- en voorschoolse voorzieningen, met ruimere openingstijden en een betere aansluiting tussen school en de buitenschoolse opvang”.

Blz. 24-25

“3.3.2 – Voorschool voor de allerkleinsten

De tweedeling ontstaat al in de eerste opvang van de allerkleinsten. Het huidige stelsel – met kinderopvang voor kinderen van werkende ouders en peuterspeelzalen met voorschoolse educatie voor kinderen met een (taal)achterstand – haalt deze groepen al op jonge leeftijd uit elkaar.

Daarom willen wij peuterspeelzalen en kinderopvang samenvoegen tot één voorschool, zodat deze kinderen weer met elkaar spelen én leren. Wij willen dat kinderen tussen twee en vier jaar recht krijgen op een aantal dagdelen voorschool, met de mogelijkheid voor aanvullende opvang voor ouders die dat willen. Meer dan nu kan in de voorschool al aandacht zijn voor taal en ontwikkeling. Door de verantwoordelijkheid voor de voorschool bij de gemeenten te leggen is er veel ruimte voor lokaal maatwerk. Zo kan ook voor een goede overdracht van de kinderen naar de basisschool worden gezorgd.”

H4. Het verkiezingsprogramma van de VVD

4.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma

Blz. 8

“Want alle kinderen verdienen een even goede start. Hoe de toekomst er ook uitziet, wij willen dat onze kinderen er klaar voor zijn. Daarom willen wij modern onderwijs, met alleen nog de beste leraren voor de klas. En niet alleen voor onze kinderen, maar ook voor volwassenen die weer willen gaan studeren of zich willen omscholen. Wij willen die kansen volop bieden. Op die manier kan iedere Nederlander het beste uit zichzelf halen en gaat geen enkel talent verloren. Op die manier kan iedereen alle kansen grijpen die de toekomst biedt.”

Blz. 49

“Want als de wereld zo snel verandert, is het van belang dat naast een sterke basis voor taal en rekenen ook aandacht wordt gegeven aan de brede opdracht van de school. Zoals het ontwikkelen van sociale, ondernemende en digitale vaardigheden, persoonsvorming en oplossingsgericht denken. Dat leren stopt voor niemand. (...)Sterker nog: het belang van om- en bijscholing zal in de toekomst juist verder toenemen. Als we er met ons onderwijs in slagen om huidige uitdagingen om te zetten in toekomstige kansen, zitten de makers van alle nieuwe techniek en technologieën nu al in onze eigen klassen. En dan is het onderwijs niet alleen de beste voorbereiding op een mooie baan, maar ook de plek waar je leert op je eigen benen te staan en je eigen keuzes te maken. Nu en in de toekomst.”

Blz. 51

“Om elk kind een kans te bieden op een mooie toekomst, moeten achterstanden snel opgespoord worden. Vroeg voorschoolse educatie willen wij daarom zo inrichten dat taalachterstanden bij jonge kinderen spelenderwijs kunnen worden weggewerkt. Want ontwikkelachterstanden die ontstaan doordat kinderen bijvoorbeeld (structureel) in armoede of een onveilige thuissituatie opgroeien, mogen geen belemmering zijn om hun talenten te ontwikkelen.”

Toevoeging naar aanleiding van amendement:

“Wij willen dat er experimenteermogelijkheden komen voor (vergaande) samenwerking tussen voorschoolse voorzieningen en de basisschool. Verder kunnen gemeenten binnen de bestuurlijke afspraken tussen het rijk en de VNG een aanbod doen voor een voorschoolse voorziening aan ouders met peuters zonder recht op kinderopvangtoeslag. De keuzevrijheid van ouders houden wij overeind.”

“Daarnaast willen wij dat de leerplicht wordt verlaagd naar de leeftijd van vier jaar. Nu al gaan veel kinderen vanaf vier jaar naar de basisschool. Leeftijdsgenoten die dat nu niet doen, kunnen achter gaan lopen. Dat willen we op deze manier voorkomen.”

Blz. 51

“Door passend onderwijs krijgen meer leerlingen in het reguliere onderwijs les en brengen we het aantal thuiszitters terug. Daarom willen we het passend onderwijs handhaven. Wel gaan we strenger toezien of elke school individueel een passend aanbod doet aan leerlingen die met een extra steuntje in de rug gewoon in het reguliere onderwijs kunnen blijven.”

Blz. 99

“Ook de kindregelingen moeten in een nieuw belastingstelsel worden vereenvoudigd waarbij meer ondersteuning voor werkende ouders voorop moet staan. Zij hebben namelijk een druk leven en de kinderopvang is duur. Soms gaat het hele inkomen van een van de partners daaraan op. Daarom verhogen wij de inkomensondersteuning voor werkende ouders. Wij vinden dat je voor je eigen kinderen kunt zorgen als je niet werkt en in dat geval dus ook geen toeslag nodig hebt voor kinderopvang. Het kindgebonden budget kan ook worden afgebouwd. De opbrengsten van deze vereenvoudigingen moeten worden gebruikt om de kinderopvangtoeslag voor werkende ouders te verhogen en de inkomstenbelasting voor ouders te verlagen.”

H5. Het verkiezingsprogramma van de SP

5.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma

Blz. 33

"1 BETAALBARE KINDEROPVANG EN SPELENDERWIJS LEREN

We willen een recht op gratis kinderopvang van vier dagdelen, voor kinderen van twee tot vier jaar. Zo krijgt elk kind de mogelijkheid om in de opvang spelenderwijs te leren en zichzelf in een groep te ontwikkelen. De samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang willen we verbeteren."

H6. Het verkiezingsprogramma van de CU

6.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma

Blz. 5-6

“Toekomst voor onze kinderen

Denkend aan een hoopvolle toekomst kiezen wij als ChristenUnie principieel voor toekomstige generaties. Daarom willen we een gezonde en groene economie; een verantwoord klimaat- en energiebeleid; goed en toegankelijk onderwijs en een einde aan de tweedeling op de arbeidsmarkt. We willen een open en inclusieve samenleving met gelijke kansen voor alle jongeren en een voor jong en oud eerlijk en houdbaar pensioenbeleid. Wij willen een land waar de schepping wordt beheerd en behouden voor volgende generaties en waar de kwaliteit van water, lucht, bodem en natuur weer vooruit gaat.”

Blz. 7

“Hoofdlijnen Verkiezingsprogramma

De ChristenUnie kiest in haar programma voor een samenleving met hoop en perspectief gebaseerd op menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid, vrijheid, naastenliefde, verdraagzaamheid en zorg voor de schepping. Waarin de toekomst van onze kinderen centraal staat. Een samenleving waarin iedereen mee telt en waarin we vrij, veilig en in vrede met elkaar kunnen leven.

1. We willen het beste voor onze kinderen. Veilige gezinnen zijn de beste plek om op te groeien. De ChristenUnie kiest voor de toekomst van onze kinderen. De ChristenUnie staat voor de keuzevrijheid in gezinnen bij de combinatie zorg en werk. We investeren daarom 1 miljard extra in kansen voor kinderen en gezinnen door verhoging van kinderbijslag en kindgebonden budget, en uitbreiding van bevallings-, ouderschaps- en zorgverlof. Daarom willen wij ook het beste onderwijs voor zo veel mogelijk mensen. Wij gaan 1 miljard investeren in leraren, levenslang leren en beter beroepsonderwijs, dat echt aansluit bij de arbeidsmarkt. We trekken extra geld uit voor onderzoek en innovatie en we voeren de basisbeurs weer in voor iedereen die wil studeren.”

Blz. 17

“Belastingvrij bestaansminimum voor gezinnen met jonge kinderen. Hoe jonger de kinderen hoe gezins- en kindvriendelijker het beleid volgens de ChristenUnie dient te zijn. Daarom dient de overheid het bestaansminimum voor gezinnen met jonge kinderen (0-5 jaar) vrij te laten van belastingheffing. De overdraagbaarheid van de algemene heffingskorting wordt voor hen daarom hersteld.”

Blz. 33-34

“Kinderbijslag harmoniseren en hoger kindgebonden budget. Als tegemoetkoming in de kosten krijgen gezinnen voor alle kinderen voortaan hetzelfde bedrag kinderbijslag, ongeacht de leeftijd. Het kindgebonden budget voor met name het tweede kind en volgende kinderen gaat omhoog. Tegelijkertijd wordt het in 2016 en 2017 flink stijgende budget voor kinderopvangtoeslag beperkt voor het eerste kind in de opvang.”

Blz. 34

“Een coördinerend minister voor Jeugd en Gezin. Die zorgdraagt voor een samenhangend overheidsbeleid voor gezinnen en kinderen.”

Blz. 35

“Om snel hulp te kunnen aanbieden is het belangrijk om de zorg dicht bij school te organiseren. Dit kan door het onderwijs te betrekken bij de inkoop van de jeugdzorg door de gemeente. Het is ongewenst om leraren met steeds meer zorgtaken te belasten. Zij horen zich primair bezig te houden met het onderwijs. Door expertise in de school te halen kunnen leerkrachten eenvoudig zorg erbij halen, zo wordt ingezet op preventie en wordt voorkomen dat op termijn doorstroming naar duurdere en zwaardere vormen van zorg nodig is. Tegelijkertijd ontlast het de leerkracht die met zijn of haar zorgen over een kind terecht kan bij een professional, die de zorg overneemt.”

Blz. 36

“Een goede verbinding tussen onderwijs en zorg zodat kinderen snel geholpen worden.”

Blz. 37

“Ieder kind is anders, gemiddelde kinderen bestaan niet. Iedereen heeft het recht om zijn of haar talenten te ontwikkelen: of je nu goed bent in taal en rekenen of juist met je handen. Of je nu veel of weinig beperkingen hebt. De ChristenUnie wil investeren in de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen.

Gelijke kansen

Het onderwijs moet eerlijke kansen bieden voor iedereen. Het is onacceptabel dat kinderen die achterstanden hebben of uit zwakkere milieus komen minder onderwijskansen hebben dan hun leeftijdgenoten. Kinderen met een beperking horen de zorg en begeleiding te krijgen die ze nodig hebben. Studenten die geen rijke ouders hebben mogen geen financiële drempel ervaren om door te studeren. Het leenstelsel zorgt echter voor een stapeling van schulden onder jongeren.

Het onderwijs is niet goed ingericht op praktische vaardigheden. Scholen die zich richten op praktische vaardigheden worden gezien als ‘lager’. Maar excellent onderwijs gaat niet alleen om rekenen en taal. Jongeren met ‘gouden handjes’, zoals technici en andere vakmensen, zijn hard nodig op de arbeidsmarkt.”

Blz. 37

“De ChristenUnie wil minder regels en meer ruimte voor scholen.”

Blz. 38

“Inclusief en passend onderwijs. Ieder kind heeft het recht om mee te doen. Er komt meer ruimte voor maatwerk voor kinderen met een beperking of chronische ziekte, bijvoorbeeld om lestijden aan te passen.”

Blz. 39

“Geen kleutertoets in het basisonderwijs en geen schoolplicht tot 4 jaar. Scholen worden niet verplicht tot Integrale Kindcentra.”

Blz. 87

“Alle kinderen krijgen cultuureducatie. Scholen bepalen zelf op welke wijze zij hier invulling aan geven.”

Blz. 98

“Investeren in onderwijs is onverminderd nodig om de kinderen een toekomstperspectief te bieden en de vicieuze cirkel van armoede te doorbreken. Het onderwijs moet zo worden ingericht dat de jongeren toegerust zijn om de overstap te maken naar universiteiten in de omliggende landen, zoals de VS, of Nederland.”

H7. Het verkiezingsprogramma van de PvdA

7.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma

Blz. 35

“Elk kind moet mee kunnen doen. Met sport, mee op schoolreisje, cultuur ontmoeten, op je verjaardag een cadeautje en in de winter een warme jas. Oók als je opgroeit in een arm gezin. Daarvoor hebben we structureel 100 miljoen extra uitgetrokken. De komende tijd gaan we alles op alles zetten om dit ook echt bij elk kind te krijgen die het nodig heeft. Daarvoor gaan we de samenwerking aan met gemeenten, scholen, consultatiebureaus en maatschappelijke partijen zoals Stichting Leergeld, het Jeugdsport- en cultuurfonds, Stichting Jarige Job en tal van andere lokale initiatieven. Zodat straks echt elk kind mee kan doen. We accepteren ook niet dat scholen via allerlei extra bedragen voor reizen, computers, etc. kinderen buitensluiten.”

Blz. 35

“Wij willen dat ieder kind een goede start krijgt in het leven en dat ouders hun kinderen met een gerust hart naar de kinderopvang kunnen brengen. Daarvoor doen we in hst. 6 een uitgebreid voorstel.”

Blz. 35

“Wij willen de naschoolse opvang op de school zelf fors uitbreiden. De leerlingen kunnen er terecht voor en na school tussen 7:30 tot 18:30 uur. Er is volop ruimte voor sport en cultuur, huiswerkbegeleiding en brede maatschappelijke ontwikkeling. Scholen kunnen zelfstandig het naschoolse aanbod aanbieden of hun gebouw ter beschikking stellen aan organisaties die dit verzorgen.”

Blz. 39

“Onderwijs is een cruciale waarde in de vormende jaren van kinderen en jongeren. Zij leren stap voor stap de wereld kennen en kunnen in deze periode het gemakkelijkst en gretigst nieuwe dingen leren. Zij moeten in die jaren alle kansen krijgen om zich kennis en vaardigheden eigen te maken, en hun persoonlijkheid, hun wereldbeeld en hun interesses te vormen. Een gunstige, inspirerende start blijft een leven lang doorwerken. Ouders en verzorgers hebben hierin een grote verantwoordelijkheid, en daarnaast is het onderwijs van onschatbare waarde.”

Blz. 39

“Het ene kind ontwikkelt zich sneller dan het andere, doordat talenten uiteenlopen maar ook doordat de sociaaleconomische achtergrond per kind verschilt. In het gehele onderwijs moeten we dan ook de hindernissen wegnemen voor kinderen die met een achterstand beginnen, en recht doen aan ‘laatbloeiërs’ die in een ander tempo leren dan gemiddeld. Behalve kennisoverdracht en cognitieve ontwikkeling moeten ook persoonlijke, sociaal-emotionele ontplooiing en burgerschap deel uitmaken van het onderwijs. Dit vereist uitstekend onderwijs voor iedereen, juist ook voor kinderen die van huis uit minder meekrijgen, en juist ook in de meest kwetsbare wijken. Zo draagt het onderwijs bij aan de vorming van zelfstandige en autonome burgers die volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen.”

Blz. 40

“Gelijke kansen op goed onderwijs

6.2 Vroeg en voorschoolse educatie

Wij willen dat ieder kind een goede start krijgt in het leven en dat ouders hun kinderen met een gerust hart naar de kinderopvang kunnen brengen. De overeengekomen kwaliteitsagenda met de kinderopvangsector wordt voortgezet, evenals de harmonisatie met peuterspeelzalen. Alle kinderen tussen 2 en 4 jaar krijgen daarnaast een aanbod van minimaal 16 uur in de week conform het SER-advies kinderopvang. Op termijn willen we toe naar één voorziening voor onderwijs en opvang van kinderen tussen 0 en 12 jaar waarbij het niet uitmaakt of ouders werken en waarbij er een goede aansluiting is op het basisonderwijs en de naschoolse opvang. (zie ook hst. 5)”

Blz. 44

“Wij willen meer geld uittrekken voor muziekonderwijs. Cultuur nemen we volwaardig op in het curriculum, zodat het ook een plek krijgt bij vakken als taal, rekenen en geschiedenis.”

H8. Het verkiezingsprogramma van de PvdD

8.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma

Blz. 6

“Onderzocht wordt op kinderopvang standaard onderdeel kan worden van het door de overheid aangeboden basisonderwijs, naar Scandinavisch model.”

Blz. 27

“Goed, toegankelijk en duurzaam onderwijs voor iedereen

Goed en toegankelijk onderwijs vormt het fundament van een vrije, democratische samenleving. Een samenleving bloeit alleen als iedereen, ongeacht zijn afkomst, de kans krijgt zich te ontwikkelen en de opleiding te volgen die past bij zijn vermogens. Toegankelijkheid van het onderwijs is een kernwaarde die te allen tijde onze verdediging verdient (...).”

Blz. 27

“Investeer in leerlingen en leraren.

Scholen moeten niet worden afgerekend op cijfers, maar op de daadwerkelijke ontwikkeling van de leerling (...) Onderwijs moet niet alleen gericht zijn op het ontwikkelen van cognitieve vermogens maar op de ontplooiing van álle menselijke vermogens, inclusief sociale, emotionele, motorische en creatieve vermogens.”

Blz. 27

“Leraren, leerlingen en ouders krijgen veel meer autonomie bij het bepalen van prioriteiten. Geen onderwijs dat gebaseerd is op standaardisatie, controle, concurrentie en zakelijke managementmodellen.”

Blz. 27

“De urennormen vervallen, scholen kunnen zelf de hoeveelheid uren afstemmen op de exameneisen.”

Blz. 27

“Onderwijs wordt toegesneden op de menselijke maat. Daarbij gedijen zowel leerlingen als leraren (...) We werken toe naar het Finse model, waarbij alle docenten universitair geschoold zijn.”

Blz. 27

“Duizenden kinderen zitten thuis en raken in een isolement doordat is bezuinigd op passend onderwijs. We moeten veel meer investeren in aangepaste lesprogramma's, zodat geen kind tussen wal en het schip valt. Ook programma's en speciaal onderwijs voor hoogbegaafde kinderen worden ondersteund.”

Blz. 28

“Kinderopvang tot 4 jaar wordt onderdeel van het door de staat aangeboden onderwijs.”

Blz. 29

“Cultuur- en muzikeducatie hebben een vaste plek in het lesprogramma van het basis-, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs. Scholen worden een plek waar verbinding ontstaat tussen wijk, ouders, culturele instellingen, bibliotheken, kunstcentra, musea, verenigingen en podia.”

H9. Het verkiezingsprogramma van de SGP

9.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma

Blz. 26

“Financiële ondersteuning van kinderopvang moet er zijn voor situaties van overmacht of sociale noodzaak, dus zeker niet voor de vele tweeverdieners en veelvermogende.

Voor kinderen tot de leeftijd van één jaar geldt er geen recht op kinderopvangtoeslag.”

Blz. 26

“Jonge Kinderen

De meest unieke relatie hebben kinderen met hun eigen ouders. Papa’s en mama’s zijn onvervangbaar. Gek genoeg kiest de overheid er juist voor om ouders te stimuleren hun kinderen uit te besteden. Dat zie je het best aan de gigantische sommen geld die in de kinderopvang gepompt worden. Dit alles om vrouwen en mannen zoveel mogelijk fulltime te laten werken. Het is een veeg teken wanneer de overheid geld verdienen door ouders ten koste wil laten gaan van het zelf opvoeden van kinderen!”

Blz. 26

“Als het dan zo is dat (jonge) kinderen buiten de deur opgevangen worden, is wel het minste wat verwacht mag worden dat de opvang van de kinderen goed is en aansluit bij thuis. Bovendien is het raadzaam om te zorgen voor een goede afstemming en overdracht tussen bijvoorbeeld de peuterspeelzaal en de school. Ook moeten voorschoolse voorzieningen beter aansluiten op scholen. Of ouders gebruik willen maken van voorschoolse voorzieningen, is uiteraard een vrije keuze.”

Blz. 27

“De leeftijdsgrens van de leerplicht mag niet worden verlaagd. Kinderen moeten niet nóg vroeger naar de basisschool worden gebracht. De ontwikkeling van kleuters vraagt een minder schoolse benadering van de overheid.”

Blz. 27

“Juridische obstakels voor samenwerking tussen scholen en peuterspeelzalen moeten verdwijnen. Kinderen die naar de peuterspeelzaal gaan moeten bijvoorbeeld als leerlingen van de school kunnen worden ingeschreven en bekostigd.”

Blz. 27

“Ouders die samen op vrijwillige basis opvang of een peuterspeelzaal willen organiseren, verdienen volop de ruimte. De ouders mogen in geen geval in het keurslijf van de bekostigde opvang geperst worden.”

Blz. 27

“Alle ouders die hun kind naar de peuterspeelzaal willen sturen dienen op gelijke voet financiële steun te krijgen.”

Blz. 61

“Er gaat veel aandacht uit naar basisvaardigheden als rekenen en taal. Terecht. Maar er is méér! Aandacht voor het lezen van verantwoorde literatuur, culturele vorming en muziek mag bijvoorbeeld niet in de knel komen.”

H10. Het verkiezingsprogramma van 50PLUS

10.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma

Blz. 10

“In het primair onderwijs wil 50PLUS de klassen verkleinen en het aantal lesuren per docent verminderen. De indirecte taken verminderen, waardoor er meer aandacht voor de leerling is.”

Blz. 10

“50PLUS is geen voorstander van het ‘passend onderwijs’.”

H11. Het verkiezingsprogramma van VNL

11.1 Citaten uit het verkiezingsprogramma

Blz. 8

“In het basis- en voortgezet onderwijs moet de kwaliteit van het onderwijs en van veel docenten fors omhoog.”

Blz. 8

“Docent, leerling en kennisoverdracht komen bij ons weer centraal te staan. Stop het experimenteren. Het onderwijs is geen proeftuin.”

Blz. 8

“Individualiseer het onderwijs: geef leerlingen de ruimte om te werken op eigen niveau.”